

УДК 378.147.016:81'243:378.1.014.3

кандидат філологічних наук, **Мунтян А.О.**
кандидат филологических наук, **Мунтян А.А.**
candidate of philological sciences, **Muntian A. A.**

Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту
Днепропетровский национальный университет железнодорожного
транспорта
Dnipropetrovsk national university of railway transport

**ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ ПИСЬМОВИХ ТА АУДИО/ВІДЕО
МАТЕРІАЛІВ ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.**

**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АУТЕНТИЧНЫХ ПИСЬМЕННЫХ И
АУДИО/ВИДЕО МАТЕРИАЛОВ ПРИ ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ
ЯЗЫКУ**

**USING OF AUTHENTIC WRITTEN AND AUDIO/VIDEO MATERIALS
WHEN TEACHING THE FOREIGN LANGUAGE**

Анотація

В даній статті відбувається спроба дослідити актуальні проблеми використання автентичних текстів та аудіо/відео матеріалів при навчанні іноземної мови. В статті йде мова про різні підходи до трактування поняття автентичних матеріалів, а також про доцільність їх використання під час проведення занять з іноземної мови. Увага приділяється аргументації та доведенню доцільності використання автентичних матеріалів під час навчання аудіюванню та читанню у студентських групах, що мають рівень мовної підготовки не нижче рівня *Intermediate*.

Ключові слова: автентичні матеріали, мовна компетенція, комунікативний підхід, аудіо та відео матеріали.

Аннотация

В данной статье предпринимается попытка исследовать актуальные проблемы использования аутентичных текстов и аудио/видео материалов при обучении иностранному языку. В статье идет речь о различных подходах к трактовке понятия аутентичных материалов, а также о целесообразности их использования при проведении занятий по иностранному языку. Внимание уделяется аргументации и доказательству целесообразности использования аутентичных материалов при обучении аудированию и чтению в студенческих группах, которые имеют уровень языковой подготовки не ниже уровня *Intermediate*.

Ключевые слова: аутентичные материалы, языковая компетенция, коммуникативный подход, аудио и видео материалы.

Annotation

The given article is an attempt to conduct an investigative research of urgent problems of teaching listening and reading in English while using authentic materials. The article dwells upon different contexts of teaching and learning English language as well as upon authentic materials usage while teaching in student groups with different levels of language competence. Additional attention is paid to the argumentation of the reasonability of authentic materials usage while teaching listening and reading in English in student groups with the language competence of at least *Intermediate level*.

Key words: authentic materials, language competence level, communicative approach, audio and video materials.

Комунікативна методика викладання іноземних мов є наріжним каменем для всіх систем та підходів до викладання, в яких відбулося зрушення від граматичного підходу при вивченні мови в бік функціонального, де спілкування, або комунікативна компетенція є основною метою. Сьогодні більшість викладачів використовують комунікативну методику та її підходи при викладанні іноземної мови. Ця методика є досить ефективною і дає можливість студентам навчитись використовувати мову для комунікації власних ідей різним аудиторіям. В той самий час виникає питання щодо відповідності навчально-методичних матеріалів, котрі використовуються під час занять. **Метою** дослідження є встановлення адекватності використання автентичних письмових та аудіо/відео матеріалів при навчанні іноземної (англійської) мови за умов використання комунікативного підходу під час занять.

Комунікативний підхід у навчанні іноземних мов (Communicative language teaching) – це підхід, спрямований на формування в учнів смислового сприйняття і розуміння іноземної мови, а також оволодіння мовним матеріалом для побудови мовних висловлювань. Комунікативний підхід у навчанні іноземних мов, насамперед, покликаний навчити студентів вільно орієнтуватися в іншомовному середовищі, а також вміти адекватно реагувати в різних мовних ситуаціях.

Явище, що зараз відоме в усьому світі під назвою комунікативна методика викладання іноземних мов не є, власне, суто американським, канадським, або європейським феноменом, а радше є універсальною реалією, що виникла як результат взаємодії теоретичних та прикладних наук у різноманітних контекстах [11]. В останні декілька десятиліть комунікативний підхід до вивчення іноземних мов витіснив популярний раніше граматичний метод та метод перекладу.

Наше розуміння процесу навчання іноземних мов за останні 30 років зазнало досить сильних змін, і використання комунікативного підходу – це зокрема результат нового розуміння. Раніше навчання іноземним мовам в основному було спрямоване на розвиток граматичної компетенції. Вважалося, що граматичні вправи допомагають виробити звичку правильного використання мови. За допомогою заучування діалогів і фраз напам'ять, виправлення помилок в усній або письмовій формі, постійного контролю з боку вчителя можна уникнути помилок в мові.

Однак комунікативний підхід, насамперед, фокусується не стільки на правильності мовних структур (хоча цей аспект також залишається важливим), а на інших параметрах:

- взаємодії учасників в процесі спілкування;
- з'ясуванні й досягненні спільної комунікативної мети;
- спробах пояснити і висловити речі різними способами;
- розширення компетенції одного учасника комунікації за рахунок спілкування з іншими учасниками, тощо.

Прихильники комунікативного методу говорять про те, що комунікативна компетенція є найважливішою, а мова, яка вивчається має використовуватись у

реальних контекстах, або у контекстах, що максимально наближені до реальних. Поняття компетенція, прийняте науковим співтовариством завдяки роботам американського лінгвіста Н. Хомського (1972), використовується методикою викладання мови при визначенні загальних і приватних цілей і змісту навчання. Одне із значень багатозначного слова компетенція, зафіксоване в словниках, - це галузь питань, в яких хтось добре обізнаний, має пізнання, досвід, добрі знання. У сучасній методиці під компетенцією розуміється сукупність знань, умінь і навичок з мови. Поряд з терміном компетенція, використовується термін компетентність. Дані поняття диференціюють таким чином: компетенція – це комплекс знань, навичок, умінь, набутий в ході занять, що становить змістовний компонент навчання; компетентність – це властивості особистості, що визначають її здатність до виконання діяльності на основі сформованої компетенції [6, 142].

Комунікативна компетенція може включати в себе наступні аспекти:

- знання, як використовувати мову для різних цілей і функцій;
- знання того, як змінюється мова в залежності від тієї чи іншої комунікативної ситуації і самих учасників цієї ситуації (наприклад, знання відмінностей формальної мови від неформальної, усної від письмової);
- вміння створювати, читати і розуміти тексти різного типу і характеру (наприклад, оповідання, інтерв'ю, діалоги, доповіді);
- вміння підтримувати розмову навіть при обмеженій лексичній та граматичній базі.

Акценти, що ставляться на відповідності навчальних ситуацій до реальних зумовлюють підбір навчально-методичних матеріалів.

Вчитель при використанні комунікативного підходу, як правило, виступає в якості: помічника, друга, порадирика, тощо.

Основна увага приділяється груповому навчанню. Завдання вчителя та учнів – навчитися працювати спільно, відійти від індивідуалізованого навчання. Учень навчається слухати своїх товаришів, вести бесіди і дискусії в групі, працювати над проектами разом з іншими учасниками групи. Учень більше орієнтується на своїх товаришів по групі, ніж на свого вчителя як на модель.

Автентичні матеріали це – матеріали, взяті з оригінальних джерел, які характеризуються природністю лексичного наповнення та граматичних форм, ситуативної адекватністю використовуваних мовних засобів, ілюструють випадки автентичного слововживання і які, хоча і не призначені спеціально для навчальних цілей, але можуть бути використані при навчанні іноземної мови [3, 25]. Автентичні матеріали можуть бути аудіо або письмовими. Щодо використання автентичних аудіо матеріалів на заняттях з іноземної мови слід зазначити, що питання використання автентичних відео розглядалося багатьма педагогами, як зарубіжними, так і вітчизняними. Про використання автентичних відеофрагментів йдеться в дисертаційних дослідженнях з педагогіки Є.В. Глушка, І.А. Гончара, М.І. Дубровіна, Ю.А. Комарової, С.В. Неделіна, В.Л. Прокоф'євої, Є.В. Русакової. Своєю метою автори називають формування конкретних знань, умінь, навичок іншомовної комунікативної компетенції в рамках розмовних тем в ході вивчення іноземних мов. Набагато менше дослідників вважає, що автентичні матеріали зменшують учнівську мотивацію, оскільки вони занадто важкі: Williams (у статті 1983 «Комунікативне читання»), Freeman і Holden (у статті 1986 «Автентичні аудіоматеріали»), Morrison (у статті 1989 «Використання нових радіопередач для розуміння автентичних аудіоматеріалів»).

Заняття з іноземної мови, як ніяке інше, дає можливість використання автентичних матеріалів, адже в них (автентичних матеріалах) немає нестачі. Актуальність використання автентичних матеріалів полягає в їх функціональності, їх орієнтації на використання в реальних ситуаціях, адже вони створюють подібність природного мовного середовища. Створення природного мовного середовища на думку багатьох науковців в сфері методики викладання іноземних мов є одним з головних факторів успішного оволодіння мовою, що вивчається.

Носонович Є.В. і Мильруд О.П. у статті «Параметри автентичного навчального тексту» говорять про те, що доцільнішим є навчати іноземній мові саме на автентичних матеріалах, тобто на матеріалах, взятих з оригінальних джерел і не призначених для навчальних цілей. З іншого боку, вони вказують, що

такі матеріали часом занадто складні в мовному аспекті і не завжди відповідають конкретним завданням і умовам навчання, одночасно виділяючи окремо методично-або навчально-автентичні тексти [5]. Навчально-автентичні матеріали – це матеріали, спеціально розроблені з урахуванням усіх параметрів автентичного навчального процесу та критеріїв автентичності і призначені для вирішення конкретних навчальних завдань.

З точки зору лінгвістики автентичні матеріали – тексти та аудіо/відео матеріали – характеризуються своєрідністю лексичних одиниць, а саме емотивних лексичних одиниць, вигуків, часток, сленгу, жаргонізмів та специфічних словосполучень, сталих висловів, ідіоматичних виразів, тощо. Окрім своєрідності лексики, автентичні матеріали також характеризуються своєрідністю синтаксису, а саме стислістю, фрагментарністю, інверсіями, тощо. Також можлива певна недомовленість, обірваність фраз та речень. В автентичних текстах перевага надається простим зрозумілим реченням [4].

Соціокультурний фон реалізується через продуктивний словниковий запас, в який входять найбільш комунікативно-значущі лексичні одиниці, поширені в типових ситуаціях спілкування, в тому числі оціночна лексика для вираження своєї думки, розмовних кліше, а також слів з національно-культурним компонентом: фонова лексика, безеквівалентна лексика, реалії, що пов'язані з відпочинком, дозвіллям, реалії повсякденного життя. Вони дозволяють проникнути в іншу національну культуру, оволодіти повсякденною лексикою носіїв мови [4].

У психологічному аспекті в таких текстах знаходить своє вираження діяльнісна структура говоріння. Текст виступає, з одного боку, як продукт говоріння і є способом мовного впливу на читаючого, з іншого боку, він виступає як об'єкт смислової обробки і створює необхідний зміст і комунікативну базу для розвитку говоріння: він має комунікативну цілісність, завдяки якій відповідає пізнавальним і емоційним запитам студентів, або тих, хто вивчає іноземну мову, та активізує їх розумову діяльність [4].

Переваги використання автентичного матеріалу на заняттях з вивчення іноземної мови:

- автентичні матеріали є цікавими та стимулюючими;
- їх можна відбирати відповідно інтересам аудиторії, або навіть самі студенти можуть брати участь у процесі відбору матеріалу;
- автентичні матеріали відображають реальну ситуацію вживання мови в культурному контексті.

Існують різні класифікації автентичних відеоматеріалів. Їх розділяють в залежності від засобів презентації, мети використання та типу відеоматеріалу. Тож давайте розглянемо класифікацію автентичних відео за типом відеоматеріалу: художні фільми, документальні фільми, мультиплікаційні фільми, серіали, інтерактивні відео (мультфільми), телепередачі, ток-шоу, інтерв'ю, кліпи, рекламні блоки, трейлери до фільмів та інше [2, с. 25].

Щодо письмових автентичних матеріалів, то ми можемо говорити про такі: книги, журнали, газети, блоги, тощо.

За Хармером автентичні тексти визначались як такі, що були створені для носіїв мови. Ті тексти були справжніми текстами, створеними не для людей, котрі вивчають іноземну мову, а для тих, хто розмовляє мовою, про яку йдеться [10, 185-88]. Проте сьогодні виникає дещо інше розуміння поняття автентичного тексту. Головним критерієм поняття автентичного тексту є не те хто і для кого його створив, але наскільки автентичним є лексика та граматики цього тексту, наскільки автентичним є звучання цього тексту та чи змогли б студенти почути або прочитати такий текст в природній ситуації.

Вітчизняні дослідники вважають, що автентичним є такий матеріал, який носії мови продукують для носіїв цієї мови [1]. Вони також акцентують увагу на тому, що автентичні матеріали доцільніше використовувати на рівнях починаючи з Intermediate. Ця точка зору має певний резон, проте західні методисти сьогодні ведуть розмову про необхідність *grade the task, not the text* [8]. Основна ідея цього поняття полягає в тому, що найголовнішим для успішного заняття є не рівень адаптованості тексту, а рівень адаптованості завдання. Викладач може працювати

з автентичним текстом, який не буде зрозумілим студентам, але завдання можуть бути розроблені відповідно до мовного рівня студентів. З іншого боку за таких умов студенти втрачають мотивацію до пізнання нового, що його має нести в собі автентичний текст. Отже, не відкидаючи можливість варіантів розробки відповідних мотивуючих завдань до автентичного тексту на рівнях Beginner, Elementary, Pre-Intermediate, зупинимось на традиційній моделі використання автентичних матеріалів на рівнях починаючи з Intermediate.

Використання автентичних матеріалів, зокрема автентичних текстів є оплотом творчого і мотивуючого при проведенні занять на рівнях починаючи з Intermediate. Проте на нижчих рівнях має значно нижчу популярність. Це пояснюється страхом, як з боку студентів, так і з боку викладачів; у студентів виникає страх не зрозуміти переважно більшу частину інформації, а у викладача, що студенти її не зрозуміють, і як результат, викладач не використовує автентичні матеріали задля спокою обох сторін учбового процесу.

Використання автентичних матеріалів має ряд переваг, що сприяють його практичному використанню, а саме:

- автентичні матеріали позитивно впливають на мотивацію студента до навчання;
- студенти можуть отримати почуття задоволення, використовуючи автентичні матеріали;
- автентичні матеріали надають студентам інформацію про те, що відбувається у світі, а отже несуть певне внутрішнє виховне значення;
- автентичні матеріали можна легко та швидко знайти;
- використання автентичних матеріалів призводить до більш творчого підходу до навчання, тощо [9].

Проте окрім переваг існує і декілька недоліків, а радше проблем при використанні автентичних матеріалів при навчанні іноземної мови:

- автентичні матеріали можуть бути занадто культурно упередженими. Вони можуть бути надмірно важкими для сприйняття та розуміння поза кордонами мовного співтовариства;

- словник може не мати відношення до нагальних потреб студентів;
- необхідна спеціальна підготовка, яка може зайняти багато часу;
- матеріал може швидко застаріти, тощо [7].

Читання все частіше виступає в ролі самостійного виду мовленнєвої діяльності, коли учень читає не стільки для того, щоб виконати навчальне завдання, скільки для того, щоб отримати необхідну інформацію з тексту і використовувати її. Повнота і точність вилучення інформації залежить від конкретного мовного завдання.

Одним з джерел навчання читання можна і потрібно розглядати сучасні автентичні тексти, які сприяють більш міцному засвоєнню соціокультурної інформації та застосуванню сучасних інформаційних технологій.

Читання автентичних текстів при навчанні іноземної мови грає першорядну роль. В основі мотивації читання лежить усвідомлення його корисності та необхідності для розширення кордонів пізнання за рахунок освоєння читання іноземною мовою.

Щоб автентичний матеріал застосовувався ефективно, викладач має навчитися відбирати і пристосувати його відповідно цілям навчання. Використання автентичних матеріалів на початковому і середньому рівнях (beginner, elementary, pre-intermediate) порівняно обмежене у зв'язку з наявністю великої кількості лексичних, граматичних, фонетичних труднощів, тоді як на більш високих рівнях (intermediate, upper-intermediate, advanced, proficiency) у студентів уже є достатній запас знань з основних мовних аспектів. При відборі матеріалів для навчання аудіюванню та читанню студентів рівнів Intermediate, Upper-Intermediate, Advanced, Proficiency слід віддавати перевагу автентичним матеріалам, що репрезентують розмовний стиль повсякденного спілкування. З письмових джерел можна використовувати тексти сучасних зарубіжних підручників, публіцистичні та країнознавчі тексти, а також монологи і діалоги персонажів художніх творів, написаних у стилі розмовної мови. Важливо, щоб у тексті використовувалися слова та словосполучення характерні для усного неофіційного спілкування. Ці лексичні еквіваленти слід вводити до слухання

тексту в поєднанні з їх літературними еквівалентами. Потрібно також ознайомити студентів із зразками поширених жанрів/типів текстів, показавши логіко-композиційні та мовні особливості їх реалізації у мові, що вивчається. До таких жанрів слід віднести: розповідь, опис, повідомлення, пояснення, доказ, відгук, бесіду, інтерв'ю, розпитування, суперечку, дискусію.

На нашу думку використання автентичних матеріалів під час навчання аудіюванню та читанню на заняттях з вивчення англійської мови є доцільним. Проте не слід забувати про специфіку кожної студентської групи, або студента. Значно ефективнішим є використання автентичних матеріалів на заняттях у групах з мовним рівнем *Intermediate* та вище, проте це в жодному разі не означає, що успішне комунікативне заняття з застосуванням автентичних матеріалів не може мати місця на початкових рівнях вивчення іноземної мови, адже поняття *grade the task, not the text*, є слушним та має завжди застосовуватись при плануванні заняття з іноземної мови, особливо, коли викладач використовує автентичні матеріали.

Список літератури

1. Абрамовская Н.Ю. Использование аутентичных текстов для формирования умений аудирования при коммуникативно-ориентированном обучении//Функциональные особенности романо-германских языков и методы их преподавания. - Омск: Изд-во ОмГПУ, 1997
2. Єлухина Н.В. Навчання слухання іноземної мови/ Н.В. Єлухина // Іноземні мови у шкільництві. – 1996. – № 5. – С.13 – 15.
3. Жогліна Г.Г. Розвиток умінь комунікативної компетенції на основі використання автентичних відео документів / Г.Г. Жогліна. – Пятигорск, –1998. – 20 с.

4. О.Н. Киян. Аутентичность как методическая категория в обучении иностранному языку. [электронный ресурс: режим доступа]
<http://www.isuct.ru/konf/antropos/section/4/KIYAN.htm>
5. Е.В. Носонович, Р.П. Мильруд. Параметры аутентичного учебного текста. [электронный ресурс: режим доступа]
<http://www.flsmozaika.ru/document/nosonovich.pdf>
6. Щукин, А. Н. Методика преподавания русского языка как иностранного: учеб. пособие для вузов / А.Н. Щукин. – М.: Высш. шк., 2003. – 332 с.
7. Alex Case. Advantages and disadvantages of using authentic texts in class. [электронный ресурс: режим доступа]
<https://www.usingenglish.com/articles/advantages-disadvantages-using-authentic-texts-in-class.html>
8. Beniko Mason, Stephen Krashen. Extensive reading in English as a foreign language [электронный ресурс: режим доступа]
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0346251X96000632>
9. Berardo, Sacha Anthony The use of authentic materials in the teaching of reading [электронный ресурс: режим доступа]
http://marvin.ibeu.org.br/ibeudigital/images/9/9c/The_Use_of_Authentic_Materials_in_the_Teaching_of_Reading.pdf
10. Harmer, J. 1991. The Practice of English Language Teaching. London: Longman.
11. Sandra J. Savignon. Communicative Language Teaching. [электронный ресурс: режим доступа]
<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00405848709543281?journalCode=htip20#preview>